

Datum: 2026-05-13

Diarienummer: B 2022-000721

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Jamal Esfahani

GYMNASIET 1 (RINKEBYVÄGEN 4) – Yttrande till mark- och miljööverdomstolen i mål P 6531-26

Ärendet

Ärendet gäller kompletterande överklagande/yttrande till mark- och miljööverdomstolen i mål P 6531- 26 avseende byggsanktionsavgifter för att inte ha återställt tidsbegränsad åtgärd på fastigheten Gymnasiet 1 i Danderyds kommun.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar att:

1. Inge kompletterande överklagande/yttrande till mark- och miljööverdomstolen i mål P 6531–26
2. Anta miljö- och stadsbyggnadskontorets kompletterande överklagande/yttrande som sitt eget.

Bakgrund

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beviljade ett tidsbegränsat bygglov den 18 oktober 2022 för tillbyggnaden i två våningar på skolpaviljong nr 30 657 (till och med den 27 januari 2024) och skolpaviljong nr 20 664 (till och med den 1 juli 2023).

Med anledning av att skolan varken hade avvecklats eller återställts vid utgången av de tidsbegränsade byggloven, beslutade nämnden den 11 juni 2024 bland annat om byggsanktionsavgift avseende paviljong nr 30 657, om 991 576 kr, och byggsanktionsavgift för paviljong nr 20 664 om 293 212 kr. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som ansåg att stiftelsen inte getts tillfälle att yttra sig på det sätt som följer av 11 kap. 58 § plan- och bygglagen innan nämnden fattat beslutet. Bristen låg i att handlingarna i ärendet med

tillfälle att yttra sig skickats till skolans rektors e-postadress. Besluten om byggsanktionsavgift upphävdes därför av länsstyrelsen den 31 oktober 2024.

Den 26 augusti 2024, efter det att nämnden beslutat om sanktionsavgifterna, beviljades en förlängning av de tidsbegränsade byggloven för skolan.

Den 29 januari 2025 meddelade nämnden ett nytt beslut, till rätt adressat Stiftelsen, om en byggsanktionsavgift om 1 032 259 kr avseende paviljong nr 30 657 samt en byggsanktionsavgift om 330 750 kr avseende paviljong nr 11 kap. 51 § plan- och bygglagen. Beslutet överklagades av stiftelsen varefter länsstyrelsen den 27 november 2025 beslutade att sätta ned byggsanktionsavgifterna till 991 576 kr för paviljong nr 30 657, respektive 292 212 kr för paviljong nr 20 664.

Stiftelsen överklagade länsstyrelsens beslut. Länsstyrelsen vidhöll miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut men satte ner byggsanktionsavgifterna till 991 576 kronor gällande paviljong nr 30 657 och 293 212 kronor för paviljong 20 664 då nämnden enligt länsstyrelsens bedömning inte har haft fog för att beräkna avgifterna efter en större sanktionsarea än i sitt beslut den 11 juni 2024. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden överklagade inte länsstyrelsens beslut om ändring av avgifterna.

Mark- och miljödomstolen beslutade den 19 december 2025 om inhibition av beslutet. Mark- och miljödomstolen meddelade den 9 april 2026 dom, i vilken domstolen med ändring av länsstyrelsens beslut upphävde nämndens beslut om påförande av byggsanktionsavgift.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har i beslut daterat 2026-04-27 överklagat beslut och begärt förlängd svarstid (anstånd) att utveckla talan.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden utvecklar sitt överklagande enligt följande:

Yrkande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden yrkar att mark- och miljööverdomstolen med ändring av överklagat avgörande fastställer p. 1 och 2 i beslutet från länsstyrelsen den 27 november 2025, dnr 9495-2025.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden yrkar att mark- och miljööverdomstolen meddelar prövningstillstånd.

Grunder och skäl för prövningstillstånd

Det föreligger legala förutsättningar för kommunen att ta ut den av länsstyrelsen beslutade byggsanktionsavgiften. Tidigare beslut (nämndens beslut den 11 juni 2024 som den 31 oktober 2024, dnr 51412-2024, upphävdes av länsstyrelsen av formella skäl) utgör inget hinder för det. Det beror på att mark- och miljödomstolen i sina korta och inte klagande domskäl drar felaktiga rättsliga slutsatser av MÖD 2020:31 och mark- och

miljööverdomstolens dom den 4 oktober 2024, mål nr P 13320-23. Det korrekta är: Sistnämnda avgörande ger rättsligt stöd för att ett upphävande av ett beslut om byggsanktionsavgift av formella skäl inte hindrar att nämnden fattar nytt beslut om att nämnda avgift ska dömas ut. Det beror på följande. Det andra stycket i domskälen i domen den 4 oktober 2024 lyder: "Nämnden har tidigare beslutat om byggsanktionsavgift för den aktuella överträdelsen. Beslutet upphävdes av länsstyrelsen och målet återförvisades till nämnden eftersom A.V. och G.V. inte hade fått tillfälle att yttra sig i ärendet inför beslutet, vilket krävs enligt 11 kap. 58 § PBL. Vid sådant förhållande utgör det tidigare beslutet om byggsanktionsavgift inte något hinder för nämnden att fatta ett nytt beslut om sanktionsavgift." Det korrekta är att med "vid sådant förhållande" åsyftar domstolen på att upphävandet grundade sig på ett formellt fel av nämnden, d.v.s. att A.V och G.V inte hade fått tillfälle att yttra sig i ärendet innan beslutet. Domstolen åsyftade således inte med detta att länsstyrelsen återförvisade målet till nämnden. I förevarande fall vidtog länsstyrelsen i sitt beslut den 31 oktober 2024 inte någon sakprövning, vilket är den omständighet som är relevant vid beaktande av nämnda dom den 4 oktober 2024 från mark- och miljööverdomstolen. Det innebär också att mark- och miljödomstolens hänvisning till MÖD 2021:20 till stöd för sin bedömning saknar relevans för här aktuell fråga.

I enlighet med vad länsstyrelsen anfört i sitt beslut har stiftelsen inte vidtagit rättelse samt saknas skäl att sätta ned byggsanktionsavgiften. Det föreligger inget jäv i miljö- och stadsbyggnadsnämndens hantering eller handläggning som skulle kunna ifrågasätta påförandet av sanktionsavgift. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden får framhålla:

Stiftelsens ansökan om och erhållande av tidsbegränsade bygglov den 29 augusti 2024 utgör enligt stadgad praxis inte en rättelse enligt 11 kap. 54 § plan- och bygglagen. Kravet på rättelse innebär i regel att det som åstadkommits genom den olovliga åtgärden tas bort (se Gunnarsson, Plan- och bygglag (2010:900), 11 kap 54 § Karnov 2026-01-15) [JUNO], se även MÖD P 2879-18, dom den 15 oktober 2018). Det förhållandet att stiftelsen ansökt och därefter beviljats bygglov i efterhand har således ingen betydelse för prövningen av om rättelse skett. Nämnda bygglov utgör således inte hinder mot beslut om byggsanktionsavgift.

Det saknas skäl att enligt 11 kap. 53 och 53 a §§ plan- och bygglagen till någon del sätta ned byggsanktionsavgiften. Stiftelsen har i avsnitt 4.12 i underrättens aktbilaga 1 åberopat en större mängd omständigheter till stöd för sitt yrkande om lägre byggsanktionsavgift: Driftsformen av den verksamhet som stiftelsen bedriver, kritik mot/synpunkter på att nämnden inte informerar om när ett tidsbegränsat bygglov upphör, avsaknad av sådan kunskap hos stiftelsen, storleken på byggsanktionsavgiften och stiftelsens ekonomiska förhållanden. Detta är dock inga omständigheter, var för sig eller tillsammans, som påverkar byggsanktionsavgiften i sänkande riktning enligt nämnda bestämmelser. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden får hänvisa till s. 6 – 8 i länsstyrelsens beslut.

Stiftelsens påstående om att det föreligger jäv är inte korrekt. Det finns inget i den kommunala hanteringen och handläggningen som utgör jäv. Nämnden har på handläggarnivå och politisk nivå utgått från sakförhållanden, se avsnitt 3 nedan, som inte stiftelsen ifrågasätter. Det förhållandet att nämnden gör en rättlig bedömning av dessa sakförhållanden, till vilken stiftelsen inte ansluter sig kan omöjligen utgöra jäv.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden anser att det föreligger skäl för mark- och miljööverdomstolen att meddela prövningstillstånd och får till stöd för det framhålla: Det synes som att mark- och miljödomstolen inte beaktat relevanta sakförhållanden i förevarande prövning vid sin bedömning av på vilket sätt ovan angivna överrättsavgöranden ska tolkas och tillämpas gällande här aktuell byggsanktionsavgift. Det har fått till följd att domstolen kommit till ett felaktigt slut genom att anse att Stiftelsen inte kan påföras byggsanktionsavgift. Domstolens felbedömning tyder också på att det finns behov för mark- och miljööverdomstolen att klargöra förutsättningarna för påförande av byggsanktionsavgift.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektör

Jamal Esfahani
Stadsarkitekt

Underlag för beslutet

1. Tjänsteutlåtande. GYMNASIET 1 (RINKEBYVÄGEN 4) - Yttrande till Mark- och miljööverdomstolen i Mål P 6531-26
2. Underrättelse från mark- och miljööverdomstolen – Anstånd beviljas 2026-04-28
3. Dom från mark- och miljödomstolen 2026-04-09